

april 80

vereniging stedenbouwkundig wijkbehoud hillegersberg schiebroek en terbregge

Van oude waarden en nieuwe plannen

DE ONS VERTROUWDE DAGELIJKSE OMGEVING - GEBOUWEN EN GROEN - ZIJN HET RESULTAAT VAN EEN groeiproces dat vanuit het verleden doorloopt tot in de huidige tijd.

Dit totaalbeeld werd deels door mensenhanden tot stand gebracht en is voor een deel - letterlijk - gegroeid doordat de natuur een handje heeft geholpen. Maar of het nu bewust of door toeval ontstond: onze waardering is er niet minder om.

Waarom treffen "nieuwe plannen" ons dan soms onaangenaam? Zijn we bang voor het onbekende, voor "groot" of "kaal"? Nieuwbouw betekent immers in veel gevallen dat er iets ouds gesloopt wordt en voorgoed verdwijnt. Soms gaat het om plekje's of gebouwen die we met elkaar een goed hart toedragen omdat ze qua sfeer en vormgeving een onvervangbare schakel vormden tussen verleden en heden.

Gelukkig wordt er de laatste jaren bij nieuwbouw steeds meer rekening gehouden met de aangrenzende, reeds bestaande omgeving. "Aangepaste bouw" noemt men dat. Een hele verbetering na het grootschalige bouwen dat de zestiger jaren kenmerkte. Nieuwbouw in de oude dorpskernen van onze wijken - vinden we nu - zal zeker de bestaande karakteristieken niet mogen aantasten.

Hoewel dit inzicht veld wint, blijft er reden voor bezorgdheid. Onze waardering voor het gegroeide en de zorg voor de toekomst vormen de rode draad die u in deze publicatie zult herkennen.

Jaarvergadering

Onze jaarlijkse algemene verenigingsvergadering zal worden gehouden op VRIJDAG 2 MEI 1980 om 21 uur in het voormalige raadhuis van Schiebroek. Wij hebben deze vergaderplaats gekozen omdat het die dag precies 50 jaar geleden is dat dit raadhuis werd geopend. De nodige vergaderstukken treft u in dit nummer aan. U bent al om 20.30 uur welkom maar:

Voorafgaande aan de vergadering kunt u met ons een bezoek brengen aan het Plaswielckpark (de ingang Ringdijk alleen tussen 19.30 en 19.45 uur). Het gaat ons daarbij om een aantal beeldbepalende gebouwen en om de parkaanleg. Wat u niet hoeft te weerhouden om ook naar de aanjes te kijken.....

Wij zullen voor deskundige toelichting zorgen; u bent van harte uitgenodigd.

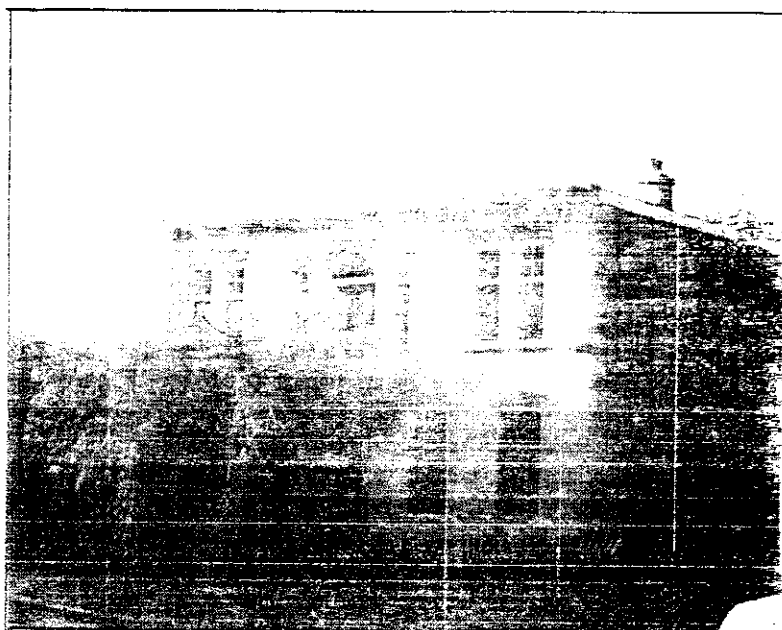
VERDER IN DIT NUMMER:

	Pag.		
Van oude waarden en nieuwe plannen	1	Pand Ringdijk 50	11
Restauratie aan de Grindweg	2	Wie weet wat?	
Agenda jaarvergadering	3	De gevelsteen uit 1882	12
Onze commissies	4	Jaarverslag	13
Structuurplan Rotterdam Noord	5	Rotterdams monumentenbeleid	15
De staat der monumenten en van enkele monumentwaardige gebouwen	7	De kruidenier vertelt	16
Jaarrekening en begroting	9	De voormalige gemeentehuizen van Schiebroek	17

de Grindweg

GRINDWEG 47

Het woonhuis Grindweg 47 werd in + 1910 op de fundering van een oude boerderij gebouwd door de heer Bouwman. In 1963 werd het gemeentebezit. In 1979 heeft de huidige eigenaar de heer Luc Lutz het vervallen gebouw geheel doen restaureren en het draagt nu met recht de naam "Hildegårde".

GRINDWEG 93

Het woonhuis met koetshuis thans Grindweg 93 werd in 1878 in opdracht van Marrigje Schinkel, weduwe van Otto Dogterom, gebouwd als herenhuis. De volgende eigenaar (1907) was Willem Moerman wiens zoon Abraham het huis in 1975 verkocht aan de heer en mevrouw J. de Jong. Het huis, thans geheten "De Jongenjoris", werd gerestaureerd o.l.v. het architectenbureau Landers. Het ligt in de bedoeling ook het koetshuis weer in goede staat te brengen.

1+1=2

Het staat er zo eenvoudig, en dat is het ook. De Vereniging is namelijk in het geheel niet ontevreden over haar ledental, maar toch De nieuwe leden melden zich "schoksgewijs", b.v. na een propaganda-avond, bij het verschijnen van een krantje, bij een hoorzitting zoals die over de wijkverdichting Schiebroek of bij acties. Er moet blijkbaar iets gebeuren willen zich weer nieuwe leden melden.

Onze vraag is: laat U nu eens iets gebeuren! Als ieder lid één nieuw lid (twee mag ook) aanbrengt dan zou ons ledental ineens verdubbeld zijn. Zo eenvoudig gaat dat!

Jaarvergadering

JAARVERGADERING

Gaarne roep ik u op voor de jaarlijkse algemene Verenigingsvergadering, te houden op VRIJDAG 2 MEI 1980 om 21.00 UUR, in het voormalige GEMEENTEHUIS van SCHIEBROEK, (thans Rotterdamse Muziekschool), aan de RINGDIJK 50.

AGENDA:

1. Opening en mededeling
2. Ingekomen stukken
3. Notulen van de Verenigingsvergadering van 19 november 1979
4. Verslag over het Verenigingsjaar 1979
5. De staat van de monumenten en enkele monumentwaardige bouwwerken
6. Jaarrekening 1979 en Begroting 1980
7. Benoeming financiële commissie
8. Verkiezing twee bestuursleden en functie-overdracht.
9. Toespraak nieuwe voorzitter
10. Gedachtenwisseling over door de leden naar voren gebrachte knelpunten en suggesties.
11. Rondvraag
12. Sluiting

TOELICHTING

- 3. De notulen liggen vanaf 20.30 uur voor de leden van de vergadering ter inzage.
- 4, 5 en 6. De stukken treft u hierbij aan.
- 7. Volgens de Statuten is mevrouw J.R.A.P. Lukassen-van Rhijn aan de beurt van aftreden (en niet direkt herkiesbaar). Het Bestuur stelt voor in haar plaats te benoemen de heer A. Kolna en de heren Drs A.W. van Blitterswijk en M.A.M. Jacobs te herbenoemen.
- 8. De voorzitter, Ir D. van der Veen, wenst wegens drukke werkzaamheden af te treden. Het bestuur stelt voor in zijn plaats te benoemen Ir G. Tuijnenburg Muijs, thans vice-voorzitter. In de bestuurslid-vacature die daardoor ontstaat stelt het bestuur voor te benoemen mevrouw Mr B.W. van der Veen - Van Lessen.

Gewone en buitengewone leden kunnen tegenkandidaten stellen; deze moeten uiterlijk een half uur voor de vergadering bij het Bestuur zijn opgegeven. Elke kandidaat moet worden ondersteund door 5 leden.

Gewone leden die verhinderd zijn de vergadering bij te wonen, kunnen een ander lid (maar geen Bestuurslid) schriftelijk machtigen namens hen op te treden en te stemmen. Een lid mag niet meer dan vier volmachten aannemen.

De voorzitter,

Ir D. van der Veen

Onze commissies

We behoeven het de meesten van u al niet meer te vertellen, maar toch willen wij in het kort nog even de "commissies" onder uw aandacht brengen, want zonder het werk van deze commissies zou de Vereniging maar half functioneren. Daar is dan allereerst de

STUDIE- EN INVENTARISATIECOMMISSIE

Dorspronkelijk twee verschillende commissies die zich al spoedig hebben samengevoegd omdat het werk van de één dat van de ander overlapt. Zij houdt zich bezig met studie en inventarisatie van de diverse gebouwen in onze wijk. De commissieleden brengen de hele wijk in kaart om daarna studie te maken van de bouw en de geschiedenis van die gebouwen die we in onze wijk niet zouden willen missen.

So tracht men bij dreigend (sloop)gevaar paraat te zijn en op tijd met gegevens voor de dag te komen om de belangrijkheid van dat gebouw of dat plekje aan te tonen. Men verdiept zich ook in bestemmingsplannen en houdt zich bezig met toekomstige bouw. De commissie vergadert regelmatig, tot nu toe bij de heer en mevrouw De Jong aan de Grindweg 93. Thans wordt de mogelijkheid onderzocht om in de toekomst eenmaal per maand in het openbaar bij elkaar te komen, d.w.z. voor iedereen toegankelijk.

PUBLICITEITSCOMMISSIE

Zonder deze commissie zou b.v. dit krantje hier niet voor u liggen. De commissieleden onderhouden contact met de leden d.m.v. publicaties, zijn behulpzaam bij het inrichten van de zaal voor een propaganda-avond. Zij verzorgen de folders, bezetten een stand op b.v. braderieën en andere openbare wijkfestiviteiten.

JURIDISCHE COMMISSIE

Deze commissie, die zich eerst heeft bezig gehouden met het vaststellen van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van de Vereniging, bekijkt ook de juridische vraagstukken die de Vereniging op haar weg tegenkomt. Recent werd een begrippenboekje over de ruimtelijke ordening samengesteld dat over enkele maanden aan de leden zal worden aangeboden.

FINANCIËLE COMMISSIE

Deze commissie staat de penningmeester met raad en daad terzijde.

COMMISSIE BERGSE Plassen

De zorgen niet alleen van de Vereniging maar ook van belangstellenden en recreanten over de "verloedering" van de Bergse Plassen hebben ertoe geleid dat enige maanden geleden de commissie Bergse Plassen in het leven werd geroepen.

Deze commissie wil er waakzaam op zijn dat de oevers van de Plassen op tijd worden onderhouden, dat de eilandjes niet verder afkalven, dat het bestemmingsplan voor de Plassen wordt nageleefd wat betreft de afgifte van bouwvergunningen e.d. Alles wat met een goed leefklimaat rond de Plassen te maken heeft - ook flora en fauna - heeft de belangstelling van de commissie.

Tot zover de opsomming van de commissies, die behalve leden ook één der bestuursleden onder haar deelnemers telt.

Het spreekt vanzelf dat alle leden van harte worden uitgenodigd om deel te nemen aan die commissie waarvoor men interesse heeft. Daarvoor is geen speciale deskundigheid nodig (al is deze natuurlijk extra welkom), wel enige bereidheid tot medewerking. Inlichtingen worden gaarne verstrekt door het secretariaat van de Vereniging.

vereniging
stedenbouwkundig wijkbehoud
hillegersberg, schiebroek
en terbregge

Bergse Plaslaan 11
tel. 010 - 224314
3054 AR Hillegersberg

Het structuurplan Rotterdam-Noord

Een belangrijk stuk

Op 31 januari 1980 heeft de gemeente Rotterdam het "Concept-voorontwerp" van het Structuurplan Rotterdam Noord openbaar gemaakt.

Dit plan zal voor onze wijken (en o.a. voor Overschie) aangeven wat er de komende tien jaren in hoofdzaak zal gebeuren. Het is daarom een belangrijk stuk waar elke wijkbewoner mee te maken krijgt. Heel in het kort (en ongenueanceerd) komt het er op neer dat er wel enige aandacht wordt besteed aan de problemen van de betreffende wijken, maar dat het er in hoofdzaak om gaat zoveel mogelijk nieuwe woningen in het plangebied te kunnen bouwen: tot 1990 ca. 12.000 woningen en in de tien jaar daarna nog eens een gelijke hoeveelheid. Er wordt daarbij gedacht aan Terbregge, het gebied ten noorden van Schiebroek (ook over de Doenkade), Zestienhoven en de Schieveense polder. Nadere studies met betrekking tot Zestienhoven hebben overigens veroorzaakt dat de fase voor voorlichting en inspraak enkele maanden is uitgesteld.

In onze vorige publicaties hebben wij gewag gemaakt van de start en de eerste resultaten van de werkzaamheden betreffende dit structuurplan, dat moet aansluiten op een dergelijk plan dat al werd vastgesteld voor Rotterdam-binnen-de-Ruit (d.w.z. binnen de grote verkeersruit om de binnenstad). In de novemberuitgave hebben we aandacht besteed aan de gemeentelijke analyse van verschillende problemen in ons gebied. Tevens zijn we ingegaan op de rol die vertegenwoordigers van onze Vereniging hebben gespeeld bij de ondersteuning van enkele wijkraadsleden die over de probleemanalyse regelmatig overleg met ambtenaren van de Dienst Stadsontwikkeling hebben gevoerd. Ditmaal komt deel 2, "Oplossingen", van het ontwerpplan aan de orde.

Procedurele aspecten

In februari jongstleden zijn de delen 1. en 2. van het concept-voorontwerp aan de openbaarheid prijsgegeven. De bedoeling was om, na een bestuurlijke behandeling op de Coolsingel, in de periode eind maart - half juni 1980 de bevolking van Rotterdam Noord inspraak te geven alvorens een definitief voorontwerp-structuurplan op te stellen. Een voorontwerp, waarin nog een deel 3.: "Programma", zal zijn ongenomen. Daarin

zullen de gekozen globale beleidslijnen worden uitgewerkt in een concreet programma van te nemen maatregelen. Daaraan worden een plankcode en regels voor de uitwerking in bestemmingsplannen en uitvoeringsplannen toegevoegd.

Intussen hebben de besprekingen van het concept-voorontwerp in de raadscommissie voor ruimtelijke ordening en verkeer ertoe geleid dat de inspraakprocedure naar een later tijdstip is verschoven. West-Mentink heeft namelijk gehoor gegeven aan het verzoek van de (raads)commissie om ruimer aandacht te besteden aan de problemen en nadelen, en de realiseringskans, van diverse oplossingen voor het probleem "Zestienhoven". Naast de beschreven alternatieven "sluiting van het vliegveld zonder meer" en "handhaven van het vliegveld op de huidige plaats" worden nu ook twee andere alternatieven aan een beschouwing onderworpen. Dit zijn "verplaatsing van het vliegveld naar de Schieveensepolder" en "verplaatsing naar elders in zuid-west Nederland".

De uitkomsten van deze analyses zullen in het concept-voorontwerp worden opgenomen. Het gevolg van een en ander is dat het op dit moment weinig zinvol is met een afgewogen oordeel te komen over het deel 2. dat nu voor ons ligt.

De navolgende kanttekeningen zijn dan ook slechts voorlopig van karakter. Alvorens deze te maken nog één opmerking. Helaas moeten we constateren dat bij de voorbereiding van deel 2. niet of nauwelijks een inbreng mogelijk is geweest van de zijde van de wijkbewoners.

De stedenbouwkundige structuur

Onze Vereniging Stedenbouwkundig Wijkbeheer is destijds voortgekomen uit een grote zorg over het voortschrijdende verlies van karakteristieke plekken en gebouwen in Hillegersberg, Terbregge en Schiebroek. Onze aandacht gaat dan ook in de eerste plaats uit naar de wijze waarop deze zaken in het structuurplan worden behandeld. Andere, allicht even belangrijke, aspecten moeten we aan anderen ter beoordeling overlaten.

In deel 1. zijn 29 problemen opgesomd. Niet één daarvan heeft betrekking op de handhaving van de huidige stedenbouwkundige structuur en de instandhouding van karakteristieke plekken en gebouwen.

In deel 2. wordt wel enige aandacht besteed aan de betekenis van de historische kernen van Overschie, Hillegersberg en Terbregge als "belangrijke hoekstenen - tezamen met de historische land- en waterwegen - in het rijke woonmilieu dat Rotterdam Noord overwegend bezit".

Gesteld wordt dat gestreefd wordt naar het behoud en zonodig herstel van deze waardevolle gebieden. Daartoe dienen de bestaande bestemmingsplannen bijgesteld dan wel vernieuwd te worden. Op eenzelfde wijze worden de Rotte, de Bergse Plassen, de Overschiese Kleiweg/Delfse Schie, het park Zestienhoven, de Hoge Limiet/Ringdijk en de Straatweg/Grindweg benaderd.

Ten aanzien van de Rotte en de Bergse Plassen wordt bovendien opgemerkt dat maatregelen zullen moeten worden genomen die gericht zijn op het weren van nieuwe en het verwijderen van illegale aanlegplaatsen. Passages die op zich als positief kunnen worden gewaardeerd.

Kennelijk hebben notities over de stedenbouwkundige kwaliteit en over de Bergse Plassen van wijkraad, onze Vereniging, het Initiatiefcomité Kleiwegkwartier en het Dorpswerk Oud-Hillegersberg hun uitwerking niet gemist. Maar wat zal de praktijk zijn?

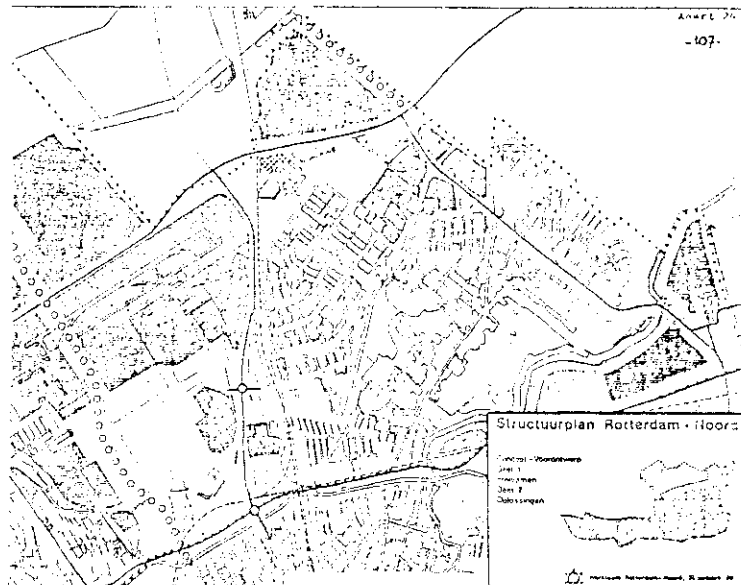
Het antwoord op deze vraag zal gedeeltelijk moeten worden gevonden in het nog op te stellen programma en natuurlijk in het feitelijke beleid in de jaren tachtig. Maar nu al moeten we vraagtekens zetten gezet op de voorgestelde oplossingen.

Bezien we de bijgevoegde kaart, dan valt op dat-

- de openheid van het gebied rond Terbregge verloren gaat door de bouw van ongeveer 2300 woningen, waardoor het karakter van Terbregge als historische landelijke kern zonder meer de mist in gaat;
- het landelijke karakter van de Hoge Limiet in ernstige mate zal worden aangetast en wordt opgesloten in de voorgestelde bebouwing ten noorden van Schiebroek.
- het park Zestienhoven op twee plaatsen bebouwd gedacht wordt;
- het landelijke karakter van de Grindweg zal worden aangetast door woningbouw ten noorden van de Verlengde Molenlaan, in een gebied dat thans op zich al als waardevol te kenschetsen is.

Kortom, wat met de ene hand wordt gegeven, wordt gedeeltelijk met de andere hand teruggenomen.

In deel 1. wordt opgemerkt dat het ontwikkelen van een visie op Rotterdam Noord gebaseerd is op twee uitgangspunten:

1. de gemeentelijke visie op de stad als geheel (dat wil zeggen dat in Rotterdam Noord voor de periode tot 1995 ruimte moet worden gevonden voor 24.000 woningen, 10 ha bedrijfsterrein en 30 ha stadsdeelgroen);
2. het eigen karakter van het gebied en de huidige daarbinnen vervulde functies.

Uit de thans voorliggende voorstellen kan niet anders worden geconcludeerd dan dat het eerste uitgangspunt veel zwaarder gewogen heeft dan het tweede.

Dit is een betreurenswaardige zaak, niet alleen gezien vanuit de belangen van de bewoners van Rotterdam Noord. De bebouwing van de genoemde gebieden heeft ook negatieve consequenties voor de recreatieve mogelijkheden van inwoners van het gebied binnen de stadsruimte en voor de aantrekkingskracht van Rotterdam voor bepaalde bevolkingscategorieën.

En dan hebben we het nog niet (evenmin als het concept-voorontwerp trouwens) over de stedenbouwkundige consequenties van b.v. de grotere verkeersdruk op bestaande wegen.

Ter afsluiting

Het zal de lezer duidelijk zijn dat we niet gelukkig zijn met een aantal voorstellen tot oplossing van de gesignaleerde problemen. Opgemerkt moet worden, dat we deze oplossingen alleen maar hebben beoordeeld vanuit één, n.l. ons gezichtspunt.

De waardering voor de systematische opzet en de leesbaarheid van de voorliggende delen 1 en 2 van het concept-voorontwerp is er niet minder om.

Tenslotte willen wij onze leden en andere lezers graag oproepen de ontwikkelingen rond dit structuurplan de komende tijd nauwlettend te volgen en van de geboden inspraakmogelijkheden gebruik te maken.

De staat der monumenten en monumentwaardige gebouwen

Hillegersberg, Schiebroek en Terbregge.

A. BESCHERMDE RIJKSMONUMENTEN

Adres

Object en toestand ervan in maart 1980

Berg- en Broekse Verlaat

HOUTEN SCHUTSLUIS BIJ DE ROTTE

In 1975 vernieuwd. Nog steeds blijkt de sluisdeur naar de Plas wat beschadigd en de beplating sterk gecorrodeerd.

BOTERDORPSE VERLAAT

HOUTEN SCHUTSLUIS BIJ DE ROTTE

In 1975 gedeeltelijk vernieuwd. Vele verticale steunbalken, ook die waaraan de Rottesluisdeur hangt, zijn op de waterlijn verrot. De houten portalen voor en achter de eigenlijke sluis werden in 1979 vernieuwd.

KERKDREEF ong^d

SLOTRUINE. Op het kerkhof het overblijfsel van een 13e eeuwse kasteeltoren.

De grafplaten rond dit monument zijn in erbarmelijke toestand.

KERKDREEF ong^d

HEK VAN HET KERKHOF. MUUR rond het kerkhof, volgens de voorlopige lijst uit 1626, waarin twee hekpijlers met siervazen, Lodewijk XV en smeedijzeren hek.

MUUR, vooral aan de oostzijde KRITIEK. Er is 2.20 m niveauverschil, zodat bij breuk een grondverschuiving kan ontstaan.

In de winter 1979-1980 stortte het bovengedeelte van deze muur over een lengte van drie meter in. Slechts de ijzeren steunbinten houden het onderste deel nog te zamen. Hiermee loopt het koor van de kerk direct gevaar.

KERKSTRAAT 10

V.M. RAADHUIS. Gepleisterd rechthoekig gebouw met schilddak, waarop zeshoekig klokketorentje en waarin twee dakkapellen met gebogen bekroningen. Gevelsteen met wapens, waarboven een kroon. Het gebouw dateert uit 1752. In 1976 gerestaureerd. In goede toestand.

KERKSTRAAT ong^d bij 43

TOREN DER NED. HERVORMDE KERK. Laatgotische pseudo-basiliek met oudere toren, omstreeks 1300, die in een latere periode verhoogd is.

Tot de inventaris behoren: een preekstoel, 1640, met koperen lezenaar; 13 armluchters, 18e eeuw; negen blakers; een orgel uit 1830 in neobarokke kast; een bank, waarvan voorschot en rugschot toogpanelen vertonen, 17e eeuw; verscheidene grafzerken, 17e eeuw; Consistoriekamer met plafond en schouw met stucwerk, Lodewijk XVI; alsmede be-timmering.

De vloer van de kerk dient te worden gerepareerd. Het orgel is aan restauratie toe.

OUDE RAADHUISLAAN 1

GEPLEISTERD PAND zonder verdieping, met pannen schilddak, 18e eeuw, achter het v.m. raadhuis.

In 1976 gerestaureerd. In goede toestand.

PRINSEMOLENPAD 72

PRINSEMOLEN. Poldermolen uit 1648.

In goede toestand.

vereniging stedenbouwkundig wijkbehoud hillegersberg schiebroek en terbregge

TERBREGSE RECHTER ROTTEKADE
Nr. 91

MOLEN "DE VIER WINDEN". Stelling-korenmolen uit 1776.

In de winter 1979-1980 werden de heklattenroosters vernieuwd en in de oorspronkelijke staat gebracht. Ook de houten omloop of balie wordt vernieuwd.

TERBREGSE RECHTER ROTTEKADE
Nr. 240

BOERDERIJ uit de achttiende eeuw, met dwarshuis onder hoog pannenschilddak; rechts een opkamer. Vensters met zesruit schuiframen.

Werd in 1976-1977 geheel gerestaureerd.

B. ENKELE MONUMENTWAARDIGE BOUWWERKEN.

Adres

Object en toestand ervan in maart 1980

RINGDIJK-PEPPELWEG

KERKHOFHEK. Het hek van het kerkhof met opschrift "Gedenk te sterven" uit 1903 werd gerestaureerd door de Vereniging Stedenbouwkundig Wijkbehoud met subsidie uit het wijkraadsbudget voor kleine verbeteringen in de wijk.

GRINDWEG 19

WOONHUIS uit de 18e eeuw. Gepleisterd rechthoekig gebouw met schilddak. Bijbehorende schuur (achter in de tuin) in bouwvallige staat. Het huis is in 1978 wat opgeknapt, maar zou eigenlijk algehele restauratie behoeven.

C.N.A.LOOSLAAN 15

WOONHUIS. Gebouwd in 1937-1938. Architect Brinkman en Van den Broek. (F (192))

In uitstekende staat van onderhoud

MOLENWERK 6 - 20

RIJ KLEINE WOONHUIZEN. In vrij goede toestand.

STRAATWEG 193

VILLA "SUZANNA".

Nog steeds achterstallig onderhoud aan dak, goten en daklijsten van het achterhuis.

STRAATWEG 224

WOONHUIS "ROOZENBERG".

In 1973-1976 door de eigenaar geheel gerestaureerd. In zeer goede staat.

STRAATWEG 206

WOONHUIS. In vrij goede toestand.

De dakkapellen (met leien) dienen evenwel deskundig te worden gerepareerd.

STRAATWEG 171

HOEVE "VRUCHTENBURG".

De zijgevel aan de noordzijde is in slechte toestand; de houten kroonlijst aan de voorzijde met opschrift: Vruchtenburg eveneens, zo ook de dakgoten.

De vrijstaande schuur (uit ca. 1860) is in slechte toestand.

STRAATWEG 121-123

WOONHUIZEN.

De dakkapellen zijn aan onderhoud toe; ze zijn in verwaarloosde toestand.

STATENLAAN, ADR.PAAUWLAAN
I. VAN HOORNBECKLAAN

R.K. KERK, gebouwd in 1928. Architect H.P.J. de Vries. (NB/B (65), 153b. BW 1936 - 200)

Verkeert in goede staat.

KLEIWEG 375
'Kleihof'

BOERDERIJ uit eind 18e eeuw.

Is dringend aan restauratie toe. Het dak van het hogere woongedeelte is bijzonder slecht.

Jaarrekening en begroting

JAARREKENING 1979 EN BEGROTING 1980.

De begroting en de jaarrekening over het tweede verenigingsjaar 1979 en de begroting voor 1980 luiden als volgt:

<u>INKOMSTEN:</u>	1 9 7 7 /	1 9 7 8	1 9 7 9	1 9 8 0
	begroting	jaarrekening	begroting	begroting
1 Contributie gewone leden	2100	2658,50	2700	3800
2 Bijdragen donateurs	100	105,--	125	125
3 Contr. buitengewone leden	-	-	50	50
4 Eénmalige bijdragen	440	415,--	125	100
5 Bijzondere inkomsten	125	176,--	50	50
6 Rentes	10	14,33	50	175
Totaal inkomsten:	2775	3368,83	3700	4300
<u>UITGAVEN:</u>				
11 Secretariaat	550	753,71	625	650
12 Penningmeesterschap	75	57,39	50	50
13 Onkosten commissies	125	135,05	250	225
14 Zaalhuur	450	337,25	300	300
15 Propaganda	625	814,69	600	675
16 Publicaties	50	--	150	350
17 Bijzondere acties	100	50,50	475	450
18 Lidmaatschappen	-	-	50	75
19 Subsidies	-	-	-	100
20 'Schildjes'	-	-	-	325
21 Overvoeren	200	--	300	300
22 Reservefonds	600	--	900	800
Totaal uitgaven:	2775	2148,59	3700	4300

Ten laste van de jaarrekening 1979 komt nog een toegezegd bedrag van f100,-- ten bate van de werkgroep "Rotterdams Monumentenbeleid" (in 1978 idem f383,50 c.b.v. restauratie kerkhofhek Schiebroek).

Het resultaat van de jaarrekening 1979 is dan:

Totaal inkomsten	4653,28
Totaal uitgaven	2607,62
Toegezegde uitgave	100,--
	<u>2707,62</u>
<u>Batig saldo:</u>	<u>1945,66</u>

Het batig saldo komt ten goede van het reservefonds, wat op 1-1-'79 f836,74 omvatte en dus op 1-1-'80 f2782,40.

De kassituatie was:	1-1-'79	1-1-'80
Bank	1000,--	3042,75
Postgiro	707,74	4,65
Totaal	1707,74	3047,40

Dit bedrag is als volgt te specificeren:

Reservefonds	836,74	2782,40
Vooruitbetaalde contributies	457,50	155,--
Vooruitbetaalde donaties	30,--	10,--
Toegezegde uitgave	383,50	100,--
	<u>1707,74</u>	<u>3047,40</u>

vereniging stedenbouwkundig wijkbehoud hillegersberg schiebroek en terbregge

TOELICHTING OP DE JAARREKENING 1979

- . Eén gewoon lid en één donateur zijn wegens wanbetaling door het bestuur opgezegd. In totaal werd over 1979 een bijdrage ontvangen van 202 gewone leden, 8 donateurs en 1 buitengewoon lid. Aan het eind van het jaar bedankten 4 gewone leden (waarvan 3 wegens verhuizing). Twee leden overleden; hun lidmaatschap werd door hun familie voortgezet. De laatste maanden van 1979 meldden zich 10 nieuwe gewone leden, zodat de vereniging op 1.1.1980 208 gewone leden, 8 donateurs en 1 buitengewoon lid telde (op 1 januari 1979 resp. 177, 9 en 0).
- . De bijzondere inkomsten bestaan voor het grootste gedeelte uit de bijdrage van de Wijkraad voor Hillegersberg-Schiebroek in de restauratie van het kerkhofhek te Schiebroek (f. 566,81); het restant is de ontvangst uit de verkoop van de herdrukte plattegrond van Schiebroek uit 1771.
- . De secretariaatskosten zijn relatief laag geweest, o.a. doordat veel drukwerk rechtstreeks door een aantal leden zelf werd rondgebracht.
- . De zaalhuur in voor- en najaar is uitzonderlijk laag geweest.
- . De publicatiekosten zijn gemaakt voor de herdrukte kaart-1771 van Schiebroek. Hiervan zijn nog ca. 120 ex verkrijgbaar (à f. 3,50)
- . De post bijzondere acties bestaat geheel uit kosten van de restauratie van het kerkhofhek te Schiebroek. Samen met de in 1978 gereserveerde uitgave ad f. 383,50 is hiervoor f. 1.115,51 uitgegeven; na aftrek van de subsidie van de Wijkraad resteerde voor de Vereniging per saldo een bijdrage van f. 548,70 (afgezien van de mankracht).
- . Uit de post onvoorzien is het abonnement van de Hillegondakerk in Hillegersberg bij de Stichting Monumentenwacht Zuid-Holland en (éénmalig) de restauratie van het (monumentale) orgel in die kerk gesubsidieerd. Daarnaast zijn onze kosten voor het starten van de werkgroep "Rotterdams monumentenbeleid" hier opgevoerd.

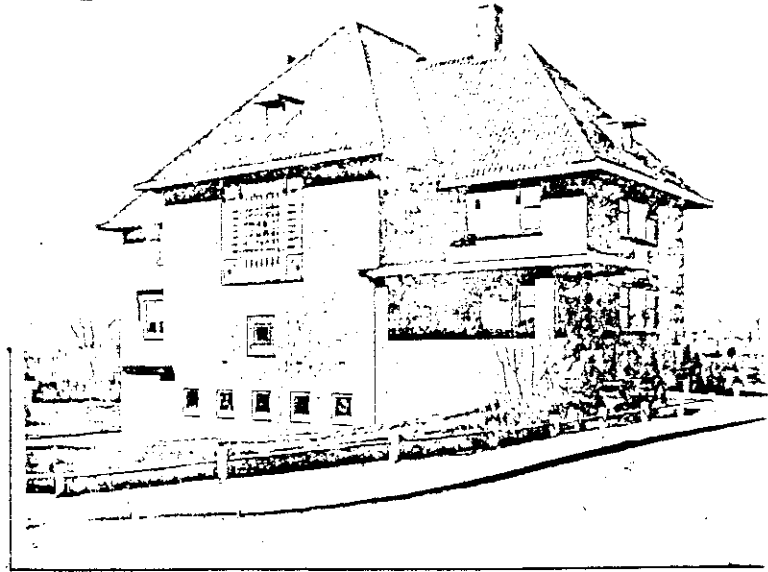
TOELICHTING OP DE BEGROTING 1980

- . Zekerheidshalve is (evenals in 1979) uitgegaan van een zeer geringe groei van het aantal leden.
- . De te ontvangen rente bestaat voornamelijk uit de begin 1980 bijgeschreven bankrente (ca. f. 165,-). Dit tegoed staat thans uit tegen 7%. De uitgaven zijn in het algemeen ongeveer gelijk geraamd aan die voor 1979. Bij de volgende punten vallen opmerkingen te maken:
- . Er moet mee worden gerekend dat de Vereniging meer kosten in rekening zullen worden gebracht. Ook zal soms, ter ontlasting van de leden van het bestuur, op een iets kostbaarder manier moeten worden gewerkt.
- . De zaalhuur blijft begroot op het huren van een grote zaal in het najaar voor een propaganda-avond.
- . Voor de propaganda zijn o.a. nieuwe folders nodig. De najaarsuitgave van "Tussen Wilgenplas en Rotte" kan weer in grote oplage worden verspreid.
- . Een brochure over praktische aspecten van de ruimtelijke ordening, gezien vanuit het Verenigingsstandpunt, zal gratis onder de leden worden verspreid (als eerste publicatie van de Vereniging in deze vorm).
- . Het komt het Bestuur gewenst voor bepaalde ontwikkelingen te kunnen stimuleren door een subsidie van meer principiële dan substantiële aard.
- . De "schildjesregeling" (voor o.a. zorgvuldige restauratie) zal in 1980 voor het eerst kunnen worden toegepast; de opgevoerde post is voornamelijk voor het aanmaken van een aantal schilden.
- . Het is het streven van het Bestuur het reservefonds verder te vullen. Dit Verenigingsvermogen biedt in elk geval het Bestuur de mogelijkheid moeilijke situaties met een zekere vrijmoedigheid te beoordelen. Zonodig zouden hieruit kosten van een proces kunnen worden betaald; voor de aankoop van bedreigde panden is het bedrag nog veel te gering.
- . Overigens bezit de Vereniging tientallen dia's van onzes inziens belangwekkende gebouwen in onze wijken en genoemde 120 kaarten, alsmede enveloppen en briefpapier.

J. Zanstra, penningmeester.

Pand Ringdijk 50

Op de Ringdijk, tussen de Spinbollaan en de oude Schiebroekse begraafplaats staat een fors gebouw, waar nu de Rotterdamse Muziekschool is gevestigd. De meeste Schiebroekenaren zullen zich herinneren dat dit pand als politiebureau dienst deed. Velen denken misschien nu nog dat de achthoekige blauwe ster op de voorgevel iets te maken heeft met het bekende politie-embleem. Maar deze mooie blauwe ster op gouden ondergrond is niets anders dan het wapen van de Gemeente Schiebroek: het pand Ringdijk 50 is namelijk het oude gemeentehuis. Het werd gebouwd "onder architectuur" zoals dat hoort voor een openbaar gebouw. Architect was de heer H. Russcher, die ook de Adrianaschool aan de Schoolstraat ontworpen heeft en bovendien als gemeentearchitect diverse bruggen enz. op zijn naam heeft.

Het vroegere gemeentehuis van Schiebroek heeft beslist niet de allure van een echt stadhuis, het past in stijl en afmetingen bij de ruinstad uit de dertiger jaren. Eerst zou je zelfs denken aan een riante, vrijstaande villa, maar de grote luifel bij de ingang herinnert toch een beetje aan de toen gebruikelijke entreepartijen zoals bij het raadhuis van Hilversum. Opvallend is ook het (te) grote, vierkante raam in de zuidgevel.

Dit raam komt pas van binnen goed tot zijn recht: als men in de royale oranje-rood betegelde hal staat wordt men verrast door het warme licht, dat door dit grote glas-in-lood raam binnenvalt: prachtige, stevige kleuren, vooral geel maar ook oranje, rood en blauw.

Het raam was een geschenk van de burgerij ter gelegenheid van de opening van het gemeentehuis in Mei 1930.

Vanuit de hal leidt een representatief trappenhuis, ook weer met oranje tegels en een mooie smeedijzeren trapleuning (met alle kenmerken van de toen heersende stijl) naar de bovenverdieping, waar vroeger de raadszaal lag. Nu nog heeft deze zaal twee entree-deuren, waarvan één voor burgemeester en wethouders en de ander voor het publiek bestemd was.

De oude raadszaal is nu nauwelijks meer als zodanig te herkennen, alleen de vijf met glas-in-lood versierde ramen wijzen nog op zijn bijzondere betekenis. De burgemeester had zijn kamer op de begane grond, achter links, wel een beschiedden plek, maar zeer zonnig en voorzien van een eigen toilet. Naast hem lag de kamer van de eerste ambtenaar. Aan de grote hal grensde vanzelfsprekend ook het kantoor van de gemeenteontvanger, met loket en een levensgrote ingebouwde kluis, die men nu nog bewonderen kan. De overige kamers zijn allemaal vrij eenvoudig gehouden, maar hebben vaak een schitterend uitzicht. Minder uitzicht, maar wel voldoende zon, had de toenmalige conciërge, die in het sousterrain woonde.

De Rotterdamse Muziekschool, die nu dit gebouw in gebruik heeft, schijnt overigens niet ontevreden met dit onderkomen al is het natuurlijk in velerlei opzicht niet op de nieuwe functie toegesneden. Overigens wordt in twee kamers, de vroegere burgermeesterkamer en de kamer van de eerste ambtenaar, iedere dag 's morgens spreekuur gehouden door de gemeentelijke dienst van sociale zaken.

De gevelsteen

GELEGD DOOR FRANCIANA VAN IJPEREN IN 1882.

In publicatie nr. 3 werd over een gevelsteen bericht, door bovenstaande Franciena geplaatst toen zij twee jaar oud was. Enig speurwerk werd verricht door mevrouw Lygia de Jong naar de geschiedenis van Franciena en naar het gebouw waarvan deze gevelsteen afkomstig zou kunnen zijn.

De steen werd namelijk in 1979 gevonden in een puincontainer, die bij het pand Bergse Dorpsstraat 31 stond. Deze container bevatte puin (zo werd althans gezegd) van in 1952 gesloopte oude huizen. Maar vandaan kwam de gevelsteen die tussen het puin vandaan kwam?

Een goede hypothese is dat de steen ingemetseld is geweest in de Openbare School aan de Bergse Dorpsstraat. Bevestigingen ontbreken evenwel.

Veel meer is er bekend over Franciena, die ook wel "Tante Fran" werd genoemd. Zij werd geboren op 22 december 1879 als dochter van Siem van IJperen, metselaar en aannemer, die aan de Bergse Dorpsstraat woonde ter hoogte van nr. 31. Zijn woonhuis bestond lang vóór 1882.

Franciena was hoofdonderwijzeres op de bewaarschool aan de Kerkstraat; later gaf zij handwerkles aan de Openbare School in de Dorpsstraat die in 1952 werd gesloopt. Nog later gaf zij handwerkles aan de Adriaanstiting. Zij heeft tot haar dood gewoond boven het Postkantoor, Bergse Dorpsstraat 16.

Wie weet wat?

Raadsels rond 't Oude Raadhuis.

Hoewel Hillegersberg toch niet zó rijk bedeeld is met monumenten blijft er desondanks nog ruimte voor een aantal vragen. Eén ervan betreft 't Oude Raadhuis aan de Kerkstraat. Niemand weet op dit ogenblik méér dan dat het uit 1752 daterende gebouwtje als onderkomen heeft gediend voor de bestuurders van deze destijds zelfstandige gemeente.

Wie echter de beperkte ruimte binnen in ogenschouwe neemt zit ineens met de vraag: hoe heeft dit gebouwtje ooit als raadhuis kunnen functioneren? Waar stond de zetel van de eerste burger, waar werd het publiek te woord gestaan en hoe heeft hier ooit de gemeenteraad kunnen vergaderen?

In 1921 werd de secretarie verplaatst naar de huidige behuizing aan de Straatweg, maar dat is dan ook vrijwel het enige dat tot nu toe omtrent het v.m. Raadhuisje bekend is. Hoe het daarvoor reilde en zeilde is voor iedereen een groot raadsel.

Wie hieromtrent een tipje van de sluier zou kunnen oplichten zou met een reactie aan deze krant (graag via het redactieadres) veel vrienden van Hillegersberg stellig een dienst bewijzen.

Op de foto:
een straatbeeld met op de achtergrond
't Oude Raadhuis in vervlogen jaren.

Jaarverslag

VERSLAG VAN DE VERENIGING STEDEBOUWKUNDIG WIJKBEHOUD HILLEGERSBERG, SCHIEBROEK EN TERBREGGE, OVER HET VERENIGINGSJAAR VAN 1 JANUARI 1979 TOT EN MET 31 DECEMBER 1979.

Over het tweede verenigingsjaar mag de Vereniging in zekere mate tevreden zijn.

De naam van de Vereniging is bij de gemeenteraad bekend geworden en hier en daar vinden wij al een luisterend oor. In Mei van dit jaar bracht het volledige bestuur een kennismakingsbezoek aan Ir. Hage van Stadsontwikkeling. B. en W. en gemeenteraadsleden, alsook de leden van de wijkraad hebben onze publicatie nummer 3 toegezonden gekregen. Wijkraadsvergaderingen werden regelmatig bezocht.

De jaarlijkse LEDENVERGADERING werd gehouden op 15 Mei 1979 in de kantine van de Watersportvereniging AEGIR aan het Prinsemolennpad te Hillegersberg. Deze vergadering werd voorafgegaan door een excursie naar de Prinsemolen, die door de bezoekers zeer gewaardeerd werd.

De jaarlijkse PROPAGANDA-AVOND, die 19 November 1979 gehouden werd in restaurant "De Plas" was ronduit een succes te noemen. Een forum, gevormd door een lid van het gewestelijk bestuur van de PVDA, een CDA gemeenteraadslid, een VVD wijkraadslid en de voorzitter van onze Vereniging, lokte velen van de talrijke aanwezigen uit tot het stellen van vragen. De avond begon met een viertal inleidingen, gehouden door leden van de Vereniging, aan de hand van dia's. Tot ons genoegen was deze avond ook de pers goed vertegenwoordigd. Reeds vele malen heeft de Vereniging de pers "gehaald".

BESTUURSWISSELING. In een korte ledenvergadering, voorafgaande aan de propaganda-avond, vond een bestuurswisseling plaats. Door het aanvaarden van een andere werkring kon de heer G.Slob niet langer deel uitmaken van het bestuur. Het bestuur is nu als volgt samengesteld: Ir. D.v.d.Veen, voorzitter, Mevrouw S.H.Kuperus-Gret, secretaresse, de heer J.J.Zanstra, penningmeester, Ir.G.Tuijnenburg Muijs, vice-voorzitter en de heer P.J.Overbeek, algemeen adjunct.

CONTACTEN MET DE LEDEN. Schriftelijke contacten met de leden zijn onderhouden door middel van een rondschriften in Februari en de publicaties nummer 2 en 3, respectievelijk in Mei en October. Gebleken is dat ook buiten de Vereniging grote belangstelling bestaat voor deze krantjes!

Wij werkten mee aan de "creatieve dag" die in Juni gehouden werd door de Schiebroekse Gemeenschap. De Vereniging had daar een inlichtingenstand met dia's en folders en tevens hadden wij een wandelspeurtocht verzorgd die vele enthousiaste wandelaars in de wijk op de been heeft gebracht.

MONUMENTENBELEID. In November 1979 heeft de Vereniging het initiatief genomen tot het oprichten van een werkgroep Rotterdams Monumentenbeleid. Diverse wijkraden, deelgemeenten, Roterodamum, etcetera, hebben op onze uitnodiging een afgevaardigde voor deze werkgroep benoemd. Voor onze Vereniging neemt hieraan deel de heer P.J.Overbeek.

Enkele leden van het bestuur bezochten de vergadering die in het najaar werd gehouden te Schiedam, met de zusterverenigingen Schiedam, Vlaardingen, Maasland, Schinluiden en Roterodamum.

In een rondschriften aan de eigenaars van de monumenten in onze wijk heeft de Vereniging gewezen op het bestaan van de MONUMENTENWACHT, en de eigenaars een subsidie van fl. 25.- per jaar aangeboden wanneer zij lid zouden worden van deze monumentenwacht.

vereniging stedenbouwkundig wijkbehoud hillegersberg schiebroek en terbregge

KERKHOFHEK RINGDIJK. Dit hek heeft in het voorjaar, na een flinke onknopbeurt, zijn oude plaats aan de Ringdijk weer ingenomen. De reparatie werd ten dele bekostigd uit ons reservefonds, de smid droeg ook een steentje bij, de wijkraad verleende een subsidie, het verwerk werd door enkele leden van de Vereniging in hun vrije uren verricht. Ook de verf werd voor een vriendelijk prijsje geleverd.

STRUCTUURPLAN ROTTERDAM - NOORD. Mede op ons verzoek heeft de Wijkraad besloten dat er een overlegcommissie kwam die de wijkraad kan bijstaan en van advies dienen inzake bovengenoemd structuurplan. Namens de Vereniging namen hieraan deel Mevrouw Mr. M. Pietermaat-Kros en de heer G. Slob. In November 1979 is de plaats van de heer Slob ingenomen door Mevrouw Ir. H. de Wiin-van der Meer.

AANDACHTSPUNTEN.

Tot slot zullen wij nog de belangrijkste acties inzake concrete ontwikkelingen behandelen.

HOGE LIMIET/ABEELWEG. Enkele leden van het bestuur hebben bij gedeputeerde staten mondeling onze bezwaren kunnen toelichten tegen de grootschalige bouw die hier gepland was. Toch hebben gedeputeerde staten gemeend de bestemmingsverandering te moeten toestaan. Enig pluspunt van onze actie: we hebben nu zwart op wit dat de Hoge Limiet "agrarisch" moet blijven. Hiervan konden wij direct gebruik maken want op nieuw kon de Vereniging aan de slag op de Hoge Limiet. Hier was een oude boerderij verkocht en de nieuwe eigenaren hadden het plan op de plaats van deze boerderij een tennishal te laten verrijzen. Deze plannen waren echter nog in het beginstadium en in strijd met het geldende bestemmingsplan.

STRAATWEG/JOHAN DE WITTLAAN. Nadat onze belangrijkste bezwaren tegen bestemmingsplanwijziging door de gemeenteraad waren afgewezen (wèl resultaat hebben wij behaald bij bescherming van de plaskant en bij beperking van het aantal steigers) en na weigering van de eigenaar, de BV Engelen Heere, om samen met ons naar een aanvaardbare oplossing te zoeken, heeft de Vereniging gemeend bezwaar te moeten maken bij G.S. Deze zaak werd overgenomen door Rijnmond. Daar heeft de Vereniging de bezwaren mondeling toegelicht. Hierover is nog geen uitslag ontvangen.

WIJKVERDICHTING SCHIEBROEK. De Vereniging heeft hierop haar eerste commentaar gegeven en de hoorzittingen bezocht. Tijdens deze avonden is aan de aanwezigen ons schriftelijk commentaar rondgedeeld. Tezamen met de Schiebroekse Gemeenschap werd een brief met bezwaren aan de wijkraad opgesteld. In de in December verschenen nota van wijzigingen bleek een aantal suggesties van de Vereniging te zijn verwerkt. Er werd desondanks besloten tot verdere actie.

NIEUWBOUWPLANNEN KERKSTRAAT. Deze werden zorgvuldig gevolgd, evenals de ontwikkeling in de BERGSE DORPSSTRAAT.

STREKKADE. De Vereniging deed haar uiterste best om de witte huisjes (nos. 25 en 26) te laten behouden. Na een verzoek aan de gemeente (de eigenaar) om in het uiterste geval deze huisjes te verkopen wanneer men niet van zins zou zijn ze te restaureren, heeft de Vereniging de huisjes voorgedragen voor de Monumentenlijst. De Monumentenraad heeft dit echter afgewezen. Daarna heeft de Vereniging contact gezocht met Heemschut en met de Rotterdamse Stichting Stadsherstel, in de hoop via deze weg een oplossing te vinden.

Voorts heeft de Vereniging bezwaar gemaakt bij B. en W. tegen de "wildgroei" van allerlei schuurtjes en zomerhuisjes aan de Strekkade, die, blijkens een rondschriven van B. en W. aan de eigenaren van deze stukjes grond "gedoogd" worden.

LIGPLAATSEN BERGSE PLASSEN. Tegen plannen voor de bouw van nieuwe steigers (87 aan aan de Achterplas en 33 aan de Voorplas) heeft de Vereniging haar stem laten horen omdat de capaciteit van de Plassen reeds ruimschoots is overschreden.

HEK EN MUUR VAN DE HILLEGONDAKERK. De Vereniging steunt de kerkvoogdij in haar pogingen een subsidie van Monumentenzorg te krijgen voor de restauratie van het hek en de ingestorte muur rond het koor van deze kerk.

CHRISTUS KONINGKERK. Deze kerk die voorkomt op de lijst van Roterodamum (een lijst van gebouwen met architectonische waarde) is ons inziens monumentwaardig. De Vereniging is bereid met het kerkbestuur mee te denken over het voortbestaan van het gebouw, omdat hierover zorgen zijn. Ook hebben wij deze kerk onder de aandacht van Roterodamum gebracht.

Deze opsomming is natuurlijk nog niet volledig. Het zou te ver gaan om van alles uitvoerig melding te maken waar de Vereniging zich mee heeft bezig gehouden. Zo hebben b.v. Restaurant Plaswijck en het fietspad Ringdijk de aandacht van de Vereniging gehad, alsook het v.m. koetshuis bij Lommerijk, het v.m. gebouw van de Adriaanstichting, enzovoorts. Wij hebben echter gemeend ons tot bovenstaande punten te moeten beperken.

De Vereniging heeft een actief jaar achter de rug. Maar er valt nog veel te doen!

Monumenten "een vergeten Rotterdamse" zorg.

Rotterdams monumentenbeleid

Op initiatief van onze Vereniging is op 14 november 1979 de werkgroep "Rotterdams Monumentenbeleid tot stand gekomen.

De oprichting van de werkgroep vond plaats in natuurlijk ons monument, het Oude Raadhuis. Zitting in de werkgroep hebben vertegenwoordigers van de wijkraden (deelgemeenteraden) Kralingen, Hillegersberg, Charlois, IJsselmonde, Overschie alsmede de Vereniging Oud Overschie, Roterodamum en onze Vereniging.

Het doel van de werkgroep is het stedelijk monumentenbeleid te stimuleren en te komen tot een gemeentelijke monumenten-verordening, om zodoende het kleine beetje moois op stedenbouwkundig gebied uit vroeger tijd te kunnen behouden.

Nog steeds worden wij als Vereniging regelmatig geconfronteerd met zaken waarbij gebouwen en ruimtelijke structuren dreigen verloren te gaan door gebrek aan monumentenbeleid. Wij moeten naar de erkenning toe dat een aantal gebouwen belangwekkend is uit oogpunt van geschiedenis, bouwkunst of stadsschoon, zij het vaak op minder unieke en onvervangbare wijze als de echte monumenten.

Door gebrek aan enige bescherming worden dergelijke waardevolle gebouwen, wanneer zij toe zijn aan vernieuwing, een functie-wijziging ondergaan of om welke reden dan ook, gesloopt of ingrijpend verbouwd. Dit dan meestal zonder afweging vooraf van de aan het gebouw toe te kennen waarde.

Zolang een monumenten-verordening ontbreekt is hier niets aan te doen. Het is de werkgroep gebleken dat vele mensen het nodig vinden dat van gemeentewege een monumenten-verordening wordt vastgesteld, op basis waarvan kan worden verhinderd dat za-

ken die het behouden waard zijn niet door eigenaren kunnen worden afgebroken of door ingrijpende verbouwingen kunnen worden verminkt.

In de Monumentenwet (1961) is aan gemeenten een aanvullende beschermende taak toegedacht (art. 32) die het mogelijk maakt een gemeentelijke lijst op te stellen van panden waarvoor in geval van sloop of verbouwing een vergunning vereist is. Er kunnen tevens verbodsbepalingen voor beschadiging, vernieling of ontoelaatbaar gebruik worden opgenomen.

Het is de vertegenwoordigers van de werkgroep nog steeds onduidelijk en het is niet te begrijpen waarom ons gemeentebestuur nog steeds niet tot enige actie is overgegaan op dit maatschappelijke vlak, terwijl de gemeentebesturen van Den Haag en onze tegenpool Amsterdam dit duidelijk wél gedaan hebben.

Wij hopen dat het besef op korte termijn bij ons gemeentebestuur zal groeien en rekenen er eigenlijk op dat onze waardevolle Rotterdamse gebouwen, zoals b.v. het Poortgebouw, op de juiste lijst terecht zullen komen. Welke???.....

Natuurlijk de gemeentelijke monumentenlijst!

Een kruidenier vertelt ...

Koloniale waren

Comestibles

JAC. KOOL

(Opschrift oude stalageruit)

Eens de grootste, maar nu een dwerg onder de reuzen temidden van de Alberts, de Bassen en de Simonnen (en hoe ze ook allemaal mogen heten, die superkruideniers).

Een gesprek met Jac. Kool (83) en zijn vrouw Janny in hun gezellige woning aan de Grindweg. "Zeven minuten fietsen van de zaak" zegt hij. Ja, er is veel veranderd in Hillegersberg en ook in het kruideniersvak. Vader en moeder Kool vestigden zich in 1909 in Hillegersberg vanuit Overschie. Vóór die tijd was er een snoepwinkelje gevestigd. In de ruimte die nu uitsluitend winkel is, was toen ook het woongedeelte waar de vijf kinderen van het gezin opgroeiden. Dat was wel woekeren met de ruimte in die eerste moeilijke jaren.

Het pandje dat aan de winkel grenst, werd bewoond door een Engelsman. Toen die vertrok kocht Jacques' vader het als woonhuis. Het was sjouwen en ploeteren, zoals de meeste mensen dat deden in die jaren. Van 's morgens acht tot 's avonds negen uur was de zaak open en op zaterdagavond tot elf uur. De vrouw van Herman Fortuin - de fietsenmaker - was steevast de laatste klant; dat kon niemand haar afleren.

De winkel had ook een sociaal kantje; dorpsroddels, dorpspolitiek, kerkelijke zaken. Dat alles was voor en achter de toonbank bespreekbaar. Een treffpunt voor rangen en standen uit de dorpsgemeenschap.

En het winkelassortiment? Brancheverving had je toen nog niet. Dat woord moest toen zelfs nog worden uitgevonden. Peulvruchten natuurlijk als volksvoedsel bij uitstak, vooral in de dorpen.

Bruine stroop voor de spekpannekoeken en de karnemelkse pap. De stroop werd geleverd in vaten van 150 kg. Die taptten wij dan af in bussen van 25 kg. De klanten kwamen dan met hun stroopkannetjes in de winkel stroop halen. Het gebeurde wel eens dat degene, die met dat karweitje bezig was, door iets of iemand werd afgeleid en dan veroorzaakte de bruine, kleverige lek-kernij een ware ramp in de zaak.

Petroleum voor de verlichting en de "petroliestellen". Zo had je ook nog bleekpoeder voor de was. Brusselse zande als schuurmiddel. Potten, pannen, bestek, melkkannen, alles werd netjes geschuurd. Al die geurtjes door elkaar en daar bovenuit de vers gemalen koffie brachten ook wel een bepaald sfeertje mee.

Je verkochten klompen en ook hadden we achter de winkel een waterstokerij.

Emmers heet water haalde men; de vaatjes met heet water werden bezorgd. Maar toen op een zondagavond de broertjes van Jacques het ovensgat stampvol met houtwol hadden gestopt en hij argeloos het vuur ontstak, stond binnen de kortste keren de vrijwillige brandweer voor de deur met rinkelende bellen. Een ware vonkenregen daalde neer in de Bergse Dorpsstraat en

wordt
vervolgd
op blz 20

De gemeentehuizen van Schiebroek

Voor zover bekend is het in het midden van de veertiende eeuw dat Schiebroek voor het eerst in een bewaard gebleven stuk wordt genoemd. Daarna kan er af en toe een blik op het dorpje worden geslagen, waaruit nimmer grootsheid of welstand blijkt. Een kerkgebouw is er tot omstreeks 1940 nooit geweest en ook aan een raad- of rechthuis is lange tijd geen behoefte geweest. Dit hoeft ons niet te verwonderen wanneer we lezen dat het dorp in 1467 "omtrent 22 haertsteden" telde en in 1514 21 huizen, waarvan 5 armelijk. Het ambacht zal toen omstreeks 150 inwoners hebben gehad. Later gaat het beter: in 1632 zijn er 54 huizen en in 1732 zelfs al 91, wat misschien wel meer dan 500 inwoners betekende! Een hoogtenunt.

De ambachtsbewaarders zullen het in de zestiende eeuw niet erg druk met vergaderen en administratie hebben gehad en een speciaal gebouw om er dat werk in te verrichten zal er wel niet geweest zijn. Overigens moet er niet al te licht over het werk worden gedacht; de ambachtsbewaarders (en schout en schepe-
nen) hadden niet alleen te maken met

"gemeentelijke" zaken, maar ook met de rechtspraak en met polderzaken.

In de zeventiende eeuw is er toch iets wat op een overheidsgebouw gaat lijken: er zou aan de Kleiweg (aan de zuidgrens van Schiebroek) een rechthuis hebben gestaan, waarin overigens ook de herberg "De Vleeschpotten van Egypten" was gevestigd, alsmede een bakkerij en vleeshouwerij. Er is in het gemeente-archief van Rotterdam een tekening van C.Pronk "del ad vita" uit 1733 van Botterdorp en Schiebroek, waarin sommigen dit rechthuis zien. Het is echter onwaarschijnlijk dat dit gebouw aan de Kleiweg heeft gestaan. Die weg ligt veel te ver af van de Botterdorpse polder (die bij de Wildersekade aan Schiebroek grensde) en ook klopt de bezonning dan niet. Als dit gebouw al binnen Schiebroek gelegen was, dan moet dit zijn geweest aan de toenmalige Schiebroekseweg, die tot omstreeks 1775 ruim ten noordwesten van de huidige Lindesingel liep, van de Sestienhovenkade naar de Wildersekade. Het lijkt uw schrijver... waarschijnlijker dat het hier om een gebouw in "Botterdorp" gaat, waarbij men uitzicht op Schiebroek heeft.

Botterdorp in Schiebroek.

vereniging stedenbouwkundig wijkbehoud hillegersberg schiebroek en terbregge

Door de verveningen van de polder en de drooglegging gaat het bevolkings-aantal hard achteruit. In 1797 heeft de municipaliteit (een revolutionair woord, maar er veranderde niet veel) 221 inwoners. Deze gemeenschap bezit ongetwijfeld een schoolhuis, want de nieuwe meester krijgt in 1780 naast fl. 30.- 's jaars en een stuiver per week van elke leerling, een vrije woning in het schoolhuis. Is men hier later ook gaan vergaderen?

In 1852 (niet voor de eerste, en zeker niet voor de laatste maal) gaat de gemeente Schiebroek een overeenkomst aan met de schoolmeester voor de tijd van twee jaar, waarbij de gemeente van de meester één kamer huurt (met vuur en licht) voor de vergaderingen van de gemeenteraad en alle andere zaken, de gemeente betreffende, zulks tegen betaling door de gemeente van fl. 20.- per jaar. Dat is dus ruim zeven cent per jaar van elk der circa 280 inwoners. Wat dat betreft zal er veel veranderen.

Het zal ongeveer 20 jaar later zijn dat Schiebroek een echt gemeentehuis-(je) gaat bouwen. Het aantal inwoners is in 1873 dan ook al weer 365 en de bureaucratie begint toe te slaan. Op de foto is het rechter gedeelte het gemeentehuis en het linkerdeel de woning van het schoolhoofd. In het gemeentehuis was trouwens ook nog de politie (één veldwachter) gehuisvest, compleet met arrestantencel. De afmetingen van het gemeentehuis waren 8.85 x 7.10 meter; het meestershuis was 65 cm. smaller. Het gebouw stond aan de Kleiweg (die weg was Hillegersbergs grondgebied; de gemeentegrens liep door de sloot) op de kadastrale percelen 1015 en 1016, waar nu de huisnummers 247 en 249 zijn (bij de hoek van de huidige Koraalstraat).

In 1924 staan grote dingen te gebeuren. Het inwonertal was in 1920 al gestegen tot 772 en verdere groei was op komst. De gemeenteraad besloot het gemeentehuis te laten verbouwen door de onderwijzerswoning erbij te trekken en achter het oorspronkelijke gemeentehuis een kleine uitbreiding te bouwen. Op 2 October 1924 is de aanbesteding geweest maar het werk ging niet door. De nieuwe burgemeester, J.P.H. Dhont, moest het bij zijn inhuldiging op 22 November 1924 dus met het oude gemeentehuis doen. Nu kende hij dit wel omdat hij tot dusver al amb-

tenaar bij de gemeente was. Later heeft hij zeker wel geweten in welk wrak gebouw de gemeente was gehuisvest, want bij zijn eigen huwelijk in 1927 zakte zijn bruid door de vloer.

De gemeente administratie had nog niet echt veel te betekenen (Dhont: "Alleen rond 1 Mei, wanneer de boeren nieuwe knechts en meiden kregen, was er flink wat te doen"), maar tegen 1930 werd dat anders. Was er rond 1920 een blokje gebouwd aan het eind van de Adriana-laan (Plataanweg e.o.) door de N.V. Hibex, omstreeks 1930 begonnen langs de Adrianalaan de N.V. Vooruitstrevend en in de omgeving van de Tjaskerlaan de N.V. Molenvliet te bouwen. Schiebroek begon uit drie dorpjes te bestaan, en er was de N.V. Molenvliet veel aan gelegen dat haar woningen in het centrum van het komende groot-Schiebroek kwamen te liggen. In 1928 waren er de eerste contacten, waarbij Molenvliet toezegde een nieuw raadhuis te willen schenken. Het kwam er uiteindelijk op neer dat de N.V. aan de gemeente een stuk bouwgrond cadeau gaf en de aanneemsom van het nieuwe raadhuis tot maximaal fl. 40.000.- zou betalen. De gemeente-architect H. Russcher maakte een plan dat, ocharme, op fl. 49.000.- uitkwam. Vele gemeenteraadsleden was het te veel om meer dan fl. 10.000.- uit te trekken (mede voor de inrichting), maar de burgemeester vond het jammer dat er geen afzonderlijke trouwzaal en een wachtkamer waren. De architect vond dat het een raadhuis met "cachet" moest worden en dat het geen pas gaf er een "burgermanswoning" van te maken, al was het wel mogelijk bij hetzelfde buiten-aanzicht voor fl. 40.000.- te bouwen, maar dan moesten er bv. vurenhouten trappen in. Morrend ging de raad op 31 Mei 1929 accoord en de bouw werd voor die fl. 49.000.- gegund aan de firma Heijnsbroek en Leenders uit Schiedam.

Het was geruststellend dat de centrale verwarming bij de prijs was inbegrepen. Overigens zal de pijn van het bedrag niet zó groot zijn geweest, want de bouw werd niet aan de laagste inschrijver, J.C. Noorlander uit Hillegersberg, gegund. Per saldo viel de bouw nog bijna fl. 1.900.- mee, onder meer omdat de rieten kap door pannen werd vervangen.

Op Donderdag, 12 September 1929 werd met het werk begonnen, door het plaatsen van de directiekeet en het uitzetten van de maten. De boerderij, die hier stond (Ringdijk 138 (oude nummering) was inmiddels gesloopt. Eind April 1930 was het raadhuis klaar, en op de dertigste werd het oude gemeentehuis aan de Kleiweg gesloten en spoedig daarna afgebroken. De 3105 Schiebroekenaren hadden een modern raadhuis. Zij schonken de gemeente fl. 300.- voor een glas-in-lood-raam in de hal, het gemeentepersoneel bood een dergelijk raam aan voor de raadszaal en de gemeenteraadsleden gaven een klok voor de burgemeesterskamer. Het gemeentebestuur van Overschie gaf een zilveren lucifersdoos en de firma N.Samson uit Alphen aan de Rijn schonk asbakken voor de raadszaal en een inktkoker voor de burgemeesterskamer. Met die asbakjes is trouwens nog wat te doen geweest: één leek wel te zijn gebroken geweest en (slecht) gerepareerd. Na aanmerkingen van de burgemeester zorgde de uitgever voor een nieuw.

Op 2 Mei 1930 werd het raadhuis officieel geopend. Ongetwijfeld zal het gebouw zijn geroemd; Ir.P.P.Hammel kijkt elders in dit nummer er met hedendaagse ogen tegenaan. De opening werd opgeluisterd door het muziekkorps van de Rotterdamse gemeentereining, maar de heren beweerden het Wilhelmus niet te kunnen spelen. De rooie rakkers! 'Avonds was er in het raadhuis een diner voor enkele tientallen notabelen uit de wijde omgeving. Ieder was content en de burgemeester vond dat men tenminste vijf jaar vooruit kon.

Dat werden er dan zes. Op 1 September 1936 had de gemeente 6726 inwoners en in Juli 1936 was er in B & W al sprake van uitbreiding van het raadhuis. Er zou aan de zijde van het kerkhofie een stuk van 24 meter breed aangebouwd moeten worden, waardoor het gebouw ruim twee keer zo groot zou worden, á raison van circa fl. 50.000.-. In November 1936 besloten B & W het maar niet te doen. In Mei 1938 kreeg de aannemer Krijgsman van de (Schiebroekse) Kleiweg de opdracht om de commissiekamer op de bovenste verdieping tot ontvangerskantoor te vertimmeren, wat fl. 395.- (jaja) vergde. Overigens was in 1933 al het pand Plaslaan (thans Tjaskerlaan) 42 in gebruik genomen voor maatschappelijk hulpbetoon, de arbeidsbemiddeling, etc.

In Februari 1940 komt er in B & W weer een plan voor uitbreiding, globaal overeenkomstig de gedachten uit 1936. Als alle wensen van politie, maatschappelijk hulpbetoon, distributie, secretaris en ontvanger, gehonoreerd worden zal het fl. 66.500.- gaan kosten. Er zal echter niet meer over uitbreidingsplannen worden gesproken. In Mei 1940 krijgt Nederland ongewenst buitenlands bezoek en de directe gevolgen daarvan voor Rotterdam ondersteunen krachtig bestaande gedachten om door annexatie bouwgrond voor die gemeente te verwerven. Op 1 Augustus 1941 wordt Schiebroek, op het toppunt van zijn mankracht (ca.8800 inwoners) door Rotterdam overgenomen. Het Raadhuis gaat (als zodanig) dicht.

Het oude Raadhuis a.d.Kleiweg, met woning voor het Hoofd der Openb. school.

vervolg

op de "belendende percelen". Dat was tevens het einde van de waterstokerij. De schrik was te groot geweest. Vol trots vertelt Kool ook nog even van de tijd, dat er zeven fietscarriers, keurig gelakt en geschilderd, door Hillegersberg en omgeving reden voor de vele bezorgklanten. Als die driewielers 's morgens in een lange rij voor de winkel stonden was dat een machtig gezicht.

Ach, de zaak loopt nog best. De boodschappen bezorgen we nog steeds, zij het voor een slinkende klantenkring. Eén van de gezelligste karweitjes, vindt Jacques, is het ophalen van de bestelboekjes. Een stuk service, maar bovendien het persoonlijke contact met de klant. Ik zou het niet willen missen.

En de toekomst? Dit jaar is hij 50 jaar kruidenier, vertrouwt zijn vrouw Janny mij toe. Ik ben de laatste echte van mijn Hillegersbergse generatie, zegt hij.

Ligt de toekomst in handen van de superjongens? Die vraag blijft onbeantwoord.

Het afgesproken halfuurtje is uitgroeid tot twee uur. Wat wil je, als irie "ouwe Bergenaren" over vroeger praten.

Als ik weer naar huis rijd denk ik bij mezelf: "Als Jacques het allemaal nog eens over mocht doen, dan zou hij zeker weer kruidenier worden!!"

Leen Kok

Kerkhofhek

Het kerkhofhek aan de Ringdijk/Peppelweg, zoals dit thans na de opknappbeurt door de Vereniging te zien is. Ook de gemeentelijke Plantsoenendienst heeft zich niet onbetuigd gelaten: de begroeiing die vroeger het hek grotendeels aan het oog ontrok is nu verdwenen.

Aan deze krant werkten mee: mevr. L. de Jong, P.P. Hammel, mevr. S.H.Kuperus, mevr. N. ten Kate, L. Kok, mevr. P.de Landmeter, M.Mensing, P. Overbeek, G. Slob, G. Tuijnenburg Muijs, mevr. A. Tuijnenburg Muijs, D. van der Veen, J.J. Zanstra. Lay-out: mevr. B. van der Waal.